

In national legal proceedings, specialized software is reduced to the use of an automated court document management system. It is concluded that at the moment in Ukraine there is no regulatory framework for the use of artificial intelligence in order to make judicial decisions.

Key words: legal proceedings; artificial intelligence; digital court; specialized court software; court automated document management system.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2022.67.18>

УДК 343.98

Петро Дмитрович Біленчук
кандидат юридичних наук, доцент
професор кафедри кримінального права та процесу

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9599-0347>

E-mail: aur.consalt@gmail.com

Національний авіаційний університет

Віктор Петрович Колонюк
кандидат юридичних наук, доцент, учений секретар

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7714-5732>

E-mail: viktor.koloniuk@kndise.gov.ua

*Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України*

Олександр Олександрович Кравчук
начальник відділу
Управління стратегічного аналізу та прогнозування

E-mail: alex_6507@meta.ua

Міністерство внутрішніх справ України

КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСАДИ МЕТОДОЛОГІЇ ВСТАНОВЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ПРАВОЧИНУ

Стаття присвячена основам науково-методичного забезпечення пізнання (дослідження) фінансового результату правочину, зокрема кредитної операції (зобов'язання), в процесі здійснення конституційного, цивільного, господарського, адміністративного і кримінального правосуддя, правоохоронної та правозахисної діяльності.

Ключові слова: *пізнання у правосудді, правоохоронній та правозахисній діяльності; фінансовий результат правочину; ефективні засоби й методи*

пізнання фінансового результату правочину, зокрема кредитної операції (зобов'язання).

Постановка проблеми. Методологія забезпечення пізнання в процесі здійснення конституційного, цивільного, господарського, адміністративного і кримінального правосуддя, правоохоронної та правозахисної діяльності являє собою як гносеологічну, організаційну, так і процесуальну діяльність її суб'єктів.

Очевидно, що згідно з положеннями чинного законодавства України (Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законів України) суд, сторони та інші учасники (учасники) кримінального провадження, провадження у справах про адміністративні правопорушення, конституційного, адміністративного, цивільного, господарського судочинства пізнають сутність фактичних даних та обставин, що мають значення та підлягають встановленню (ст.ст. 91, 93, 94 КПК України, ст. 280 КУпАП, ст.ст. 92, 93 Закону України «Про Конституційний Суд України», ст.ст. 81, 83, 89, 264 ЦПК України, ст.ст. 75-77, 79-80, 90, 244 КАС України, ст.ст. 74, 76, 78, 80, та 237 ГПК України).

Питання отримання доходу в результаті реалізації правочину, у тому числі у підсумку виконання боргового зобов'язання (за кредитною операцією), «наріжний камінь» здійснення конституційного, цивільного, господарського, адміністративного і кримінального правосуддя, правоохоронної та правозахисної діяльності, зокрема:

– у доказуванні низки адміністративних правопорушень, передбачених ст.ст. 163-1, 163-4, 164-1, 172-6 КУпАП, кримінальних правопорушень, передбачених ст.ст. 127, 161, 182, 189, 190, 191, 192, 206-2, 209, 212, 222, 356, 364, 365, 366, 367 КК України, податкових правопорушень, передбачених ст.ст. 119, 120, 123, 125-1, 126 Податкового кодексу України;

– у вирішенні судових справ, пов'язаних з оскарженням результату обчислення податковим агентом доходу, отриманого за результатами здійснення кредитної операції (виконання боргового зобов'язання), визначенням контролюючим органом суми податкового зобов'язання на такий дохід;

– здійснення конституційних проваджень стосовно тлумачення порядку виконання обов'язку усіх громадян щорічно подавати до податкових інспекцій за місцем проживання декларації про свій майновий стан та доходи за минулий рік, встановленого у частині другій статті 67 Конституції України, а також визнання окремих положень Податкового кодексу України неконституційними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями пізнання у сферах правосуддя, судочинства, правоохоронної і правозахисної діяльності займалися такі вітчизняні вчені як: Н. М. Ахтирська, В. В. Кошинець, Г. О. Стрілець, В. Ю. Шепітько, М. Г. Щербаковський та інші.

На основі досліджень згаданих вчених можна стверджувати, що методологія пізнання в процесі правосуддя та правоохоронної діяльності ґрунтується на конституційних і загальнофілософських світоглядних принципах (зумовленості, самодостатності, світоглядності, антиентропійності,

ефективності, інтегративності, всеосяжності). Окрім того, вона включає теоретико-понятійний апарат і систему засобів науково-методичного забезпечення пізнання, які структурно складаються із загальнофілософських, загальнонаукових, конкретно-наукових та спеціальних методів.

Мета дослідження. Метою наукової статті є визначення ефективної методології дослідження фінансового результату правочину, зокрема кредитної операції (зобов'язання), в процесі здійснення конституційного, цивільного, господарського, адміністративного і кримінального правосуддя, правоохоронної та правозахисної діяльності.

Викладення основного матеріалу. Варто погодитися з позицією В. Кошниця, який вважає, що «метод судового пізнання слід розглядати як засіб встановлення істинного судження про дійсні події та існуючі предмети завдяки їх здатності до відображення як загальній властивості матерії» [3, с. 277].

Окрім того, на його думку, «методологія судового пізнання розкривається як можливість не тільки пізнання через споглядання, а і як осмислення того, що минуло й що відбувається, пошук слідів із метою одержання інформації при розумінні того, яких саме слідів і з якою метою. На допомогу судді, крім законів філософії, мають бути залучені спеціальні способи виявлення дійсності, що обов'язково існують у кожній окремій галузі знань» [3, с. 277].

Водночас М. Фокіна вважає, що пізнавальні завдання належать до методологічних проблем судового пізнання, які розв'язуються в процесі доказування [5, с. 75].

З одного боку, засоби й методи – це результат пізнання, узагальнення відкритих законів, а з другого – це засіб подальшого пізнання, що ґрунтується на вже наявних поняттях і законах [2, с. 41].

Лише упорядковане підведення підсумків вчинення правочину дозволяє визначити базу оподаткування громадянина України – платника податків, тобто дохід, який підлягає оподаткуванню (п. 164.1-164.2 ст. 164 Податкового кодексу України).

На сьогодні у Податковому кодексі України (далі – ПК України) відсутнє визначення терміну «дохід», проте у п. 14.1 ст. 14 наявні визначення окремих видів доходів, зокрема:

діведенти – платіж, що здійснюється юридичною особою ...на користь власника корпоративних прав..., у зв'язку з розподілом частини його прибутку (підпункт 14.1.49);

емісійний дохід – сума перевищення надходжень, отриманих емітентом від емісії (випуску) власних акцій (інших корпоративних прав) та інвестиційних сертифікатів, над номінальною вартістю таких акцій (інших корпоративних прав) та інвестиційних сертифікатів (під час їх первинного розміщення), або над ціною зворотного викупу під час наступних розміщень інвестиційних сертифікатів та акцій інвестиційних фондів (п. 14.1.57);

дохід суб'єктів, які здійснюють випуск та проведення лотерей, від операцій з випуску та проведення лотерей складається з доходу, що залишився після формування призового (виграшного) фонду та суми

безнадійної заборгованості, визначеної підпунктом «е» підпункту 14.1.11 цього пункту (підпункт 14.1.271).

Однак, законодавець передбачив, що терміни, які застосовуються у Податковому кодексі України та не визначаються ним, використовуються у значенні, встановленому іншими законами (п. 5.3 ст. 5 ПКУ).

Так, у ч. 1 ст. 189 Цивільного кодексу України визначено, що «продукцією, плодами та доходами є все те, що виробляється, добувається, одержується з речі або приноситься річчю». У ст. 177 Цивільного кодексу України до речей віднесено «гроші та цінні папери, інше майно, майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні і нематеріальні блага».

Тоді як, відповідно до ст. 2 та п. 3 ч. 3 ст. 47, ст. 49 Закону України «Про банки і банківську діяльність» банк це – юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, зокрема розміщувати залучені у вклади (депозити) кошти від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, тобто здійснювати кредитні операції, шляхом укладання кредитних договорів на підставі яких виникають кредитні зобов'язання (ст.ст. 509, 1054 Цивільного кодексу України).

Слід зазначити, що законодавець вважає операцією виконання зобов'язання, що відображено у підпунктах 164.2.4 та 164.2.9 п. 164.2 ст. 164 Податкового кодексу України.

Отже, у чільному законодавстві України прямо передбачено, що дохід має бути отриманий за результатами правочину, у тому числі й банківської послуги – кредитної операції у цілому.

Аналогічні вимоги встановлено й для платників податку на прибуток. Так, інші терміни для цілей розд. III (платниками податку на прибуток) використовуються у значеннях, визначених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку і міжнародними стандартами фінансової звітності, які викладені державною мовою та офіційно оприлюднені на веб-сторінці центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку (підпункт 14.1.84 п. 14.1 ст. 14, п. 44.2 ст. 44 ПКУ, ст. 12-1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»).

У Концептуальній основі фінансової звітності, виданій Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку у вересні 2010 р. (переглянута в березні 2018 р.), офіційно оприлюдненій на сайті Мінфіну України [12] зазначено, що фінансова звітність надає інформацію, а бухгалтерський облік описує наслідки операцій, що змінюють економічні ресурси суб'єкта господарювання (п.п. 1.17, 3.8). Такими наслідками (результатами) є дохід або витрати (п. 4.2 (табл. 4.1) 4.72), які визначено відповідно:

дохід – це збільшення активів або зменшення зобов'язань, наслідком якого є зростання власного капіталу, крім як унаслідок здійснення внесків держателями вимог до власного капіталу (п. 4.68);

витрати – це зменшення активів або збільшення зобов'язань, наслідком якого є зменшення власного капіталу, крім як унаслідок здійснення розподілу держателям вимог до власного капіталу (п. 4.69).

Отже, для платників податку на прибуток оцінка фінансового результату реалізації правочину (зобов'язання) в цілях оподаткування повинна здійснюватися впорядковано і в цілому.

Зважаючи на вимоги Конституції України стосовно рівності усіх суб'єктів права власності перед законом (ч. 4 ст. 13), рівності усіх людей у своїй гідності і правах (ст. 21) та перед законом (ст. 24) визначення терміну «дохід» має бути однакове для усіх платників податків. Лише за таких умов можливе дотримання таких принципів податкового законодавства як рівності усіх платників податків перед законом, єдиного підходу до встановлення податків та зборів, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації (підпункти 4.1.2, 4.1.11 п. 4.1 ст. 4 ПКУ), а також уникнення зазначеної вище дискримінації, вчиненої як податковим агентом, так і контролюючим органом (ч. 2 ст. 24, ст. 28 Конституції України, ст.ст. 2, 5 Загальної декларації прав людини).

З огляду на викладене та ураховуючи те, що до додаткових благ віднесено «кошти, матеріальні чи нематеріальні цінності, послуги, інші види доходу, що виплачуються (надаються) платнику податку податковим агентом (підпункті 14.1.47 п. 14.1 ст. 14 ПКУ), дохід отриманий платником податку згідно з підпунктом «д» підпункту 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 ПК України, як додаткове благо – це отримана платником податку в результаті прощення (анулювання) залишку основної суми боргу (кредиту) кредитором сума перевищення надходжень позичальника над його витратами унаслідок виконання кредитного договору (зобов'язання).

Аналогічну позицію при вирішенні спорів з питань оподаткування громадян займали адміністративні суди до 2015 р. Так, Колегія суддів Вищого адміністративного суду України погодилася з висновком апеляційного суду у справі № 815/1849/14, що повернення позивачем банку значно більшої суми коштів ніж була отримана в якості кредиту апріорі не може призвести до збільшення загального майнового стану і забезпечення приросту його активів у тій чи іншій формі.

Судова практика пішла всупереч вимог чільного законодавства України після внесення Законом України від 28.12.2014 № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» протиправних змін до Податкового кодексу України, які грубо порушують вимоги Конституції України та законів України. У них здійснено «підміну поняття дохід» включенням до його змісту зменшення витрат позичальника за кредитною операцією у разі прощення основної суми боргу (кредиту) платника податку. Такі зміни викладено у новій редакції підпункту «д» підпункту 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 ПК України (пп. 32 розд. I) та у новому підпункті 165.1.55 п. 165.1 ст. 165 ПК України (пп. 33 розд. I).

При цьому слід звернути увагу на те, що нормативний припис підпункту 165.1.55 п. 165.1 ст. 165 ПК України згідно з яким до доходу, який не включається до розрахунку річного оподаткованого доходу у будь-якому

випадку, віднесено частину (50 відсотків однієї мінімальної заробітної плати у розрахунку на рік) основної суми боргу (кредиту) платника податку, прощеного (анульованого) кредитором, як і інші його положення, якими до зазначеного вище розрахунку не включається такі «доходи» як прощені (анульовані) кредитором проценти, комісії та/або штрафні санкції (пені), а також основна сума боргу за іпотечним кредитом в іноземній валюті, забезпеченим іпотекою житлової нерухомості дискримінаційні за ознаками належності платника податку до категорії – громадянин України, припинення зобов'язання за кредитним договором шляхом прощення боргу, а не на іншій підставі, та видачі громадянину України іпотечного кредиту у іноземній валюті, що заборонено чільним законодавством України.

У них порушено принципи рівності усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів дискримінації (п. 4.1.2 п. 4.1 ст. 4 ПКУ), єдиного підходу до встановлення податків та зборів (п. 4.1.11 п. 4.1 ст. 4 ПКУ), проігноровано вимоги законодавчих актів, які встановлюють заборону виконання зобов'язання та надання споживчих кредитів в іноземній валюті (ст.ст. 524 та 533 ЦК України, п. 8 розд. І Закону України від 22.09.2011 № 3795-VI, ч. 5 ст. 3 Закону України від 15.11.2016 № 1734-VIII «Про споживче кредитування»).

Ураховуючи такі зміни у податковому законодавстві Верховний Суд у постанові від 08.05.2018 у справі № 819/596/16 зробив висновки, згідно з якими до доходу громадянина України – платника податку відносяться:

– у будь-якому випадку «основна сума боргу платника податку анульована (прощена) кредитором за його самостійним рішенням є доходом такого платника» (п. 12);

– проценти, нараховані за користування кредитними коштами, «оскільки нараховані проценти за користування кредитом, є платою за надану послугу з користування кредитними коштами, а тому анулювання таких (процентів) – звільнення від оплати за таку послугу для позивальника є додатковим благом...» (п. 13).

Однак, на сьогодні Верховний Суд частково вже заперечив позицію як законодавця, так і попередньої судової практики щодо віднесення до доходів громадян:

1) прощених процентів за користування кредитом (у постанові від 28.07.2021 у справі № 826/12872/17 Верховний Суд дійшов висновку, що у разі прощення процентів, нарахованих за користування кредитом, відсутні підстави вважати їх додатковим благом платника податку, тобто відсутнє зростання показників фінансового та/або майнового стану);

2) прощеної пені та штрафів (у п. 19 постанови від 31.01.2019 у справі № 810/1575/16 Верховний суд зробив висновок, що «пеня та штраф є лише засобом забезпечення виконання основного зобов'язання перед банком та не є доходом платника податку у разі їх анулювання за рішенням банківської установи»).

З огляду на викладене суди мають дотримуватися аналогічної позиції й у випадках відсутності перевищення надходжень над витратами позичальника у результаті реалізації кредитного договору (виконання боргового зобов'язання),

адже у ч. 6 ст. 10 ЦПК України прямо передбачено, що суд дійшовши при розгляді справи висновку, що закон чи інший правовий акт суперечить Конституції України, зобов'язаний застосувати норми Конституції України як норми прямої дії, а не такий закон чи інший правовий акт. У такому випадку суд після ухвалення рішення у справі звертається до Верховного Суду для вирішення питання стосовно внесення до Конституційного Суду України подання щодо конституційності закону чи іншого правового акта, вирішення питання про конституційність якого належить до юрисдикції Конституційного Суду України.

У зв'язку з цим нагальним є питання визначення терміну «дохід» у Податковому кодексі України, а також офіційного тлумачення Конституційним Судом України порядку виконання обов'язку усіх громадян щорічно подавати до податкових інспекцій за місцем проживання декларації про свій майновий стан та доходи за минулий рік, встановленого у ч. 2 ст. 67 Конституції України. Необхідність здійснення таких заходів зумовлена наявністю колізій у податковому законодавстві щодо обчислення податковим агентом доходу за відсутності обов'язку сплати податку з такого доходу, прийняття протиправних рішень про нарахування доходу у разі прощення основної суми боргу платника податків кредитором за відсутності перевищення надходжень над витратами позичальника у результаті реалізації кредитного договору (виконання боргового зобов'язання), а також визначення суми податкового зобов'язання на такий «дохід».

Незважаючи на те, що положення підпункту 165.1.55 п. 165.1 ст. 165 ПК України дискримінаційні, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з питань дотримання соціально-економічних та гуманітарних прав Олена Степаненко у листі № 23328.4/К-11324.3/21/24.2 від 12.08.2021 вважає, що «з огляду на визначеність доходів, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподаткованого доходу, потреби в офіційному тлумаченні конституційного положення (стосується ч. 2 ст. 67 Конституції України) та підстав для підготовки конституційного подання... на разі немає». Тому необхідно вжити заходів задля припинення податкові дискримінації.

Лише у разі встановлення доходу, як суми перевищення надходжень над витратами платника податку у результаті вчинення правочину впорядковано і в цілому в правозастосовній діяльності уповноважені органи державної влади забезпечать виконання та дотримання таких принципів права, як: верховенство права (ст.ст. 8, 9, 129 та 147 Конституції України, п. 1, ч. 3 ст. 2, ч. 1 ст. 10 ЦПК України, ст. 6 КАС України, ст. 11 ГПК України), справедливість (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 7 Закону України «Про судоустрій і статус судів»), законність (ст.ст. 1, 8, 9, 19, 60, 68 Конституції України, ст. 10 ЦПК України, ст. 242 КАС України, ч. 2 ст. 11, ст. 236 ГПК України).

У протилежному випадку уповноважені органи державної влади, податкові агенти та їх службові особи вчиняють дисциплінарні, кримінальні, податкові, цивільні правопорушення та як наслідок порушують конституційні права громадян України – платників податків, завдають їм матеріальної та моральної шкоди за відсутності у діях останніх протиправності.

Висновки. Отже, уповноважені органи державної влади (Президент України, Верховна Рада України, Рада національної безпеки і оборони України, Конституційний Суд України, Кабінет Міністрів України, Верховний суд, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, суди та правоохоронні органи) зобов'язані негайно вжити заходи для припинення податкової дискримінації громадян України.

Перелік посилань

References

1. Конституція України. Київ, 1996. 80 с.
1. The Constitution of Ukraine (1996). Kyiv. 80 p. (in Ukrainian).
2. Біленчук П. Д., Стрілець Г. О., Шулга О. О. Експертна служба України: історіографія, джерелознавство, методологія, праксеологія: моногр. Київ, 2016. 288 с.
2. Bilenchuk, P. D., Strilets, H. O., Shulha, O. O. (2016). Expert service of Ukraine: historiography, source studies, methodology, praxeology. Monography. Kyiv. 288 p. (in Ukrainian).
3. Кошчинець В. В. До питання про методологію судового пізнання. *Актуальні проблеми формування громадянського суспільства та становлення правової держави*: зб. наук. праць. Черкаси, 2010. С. 276-278.
3. Koshchynets, V. V. (2010). On the question of the methodology of judicial cognition. *Current problems of formation of civil society and the formation of the rule of law*. Cherkasy. P. 276-278. (in Ukrainian).
4. Треушников М. К. Судебные доказательства. Москва, 1997. 216 с.
4. Treushnikov, M. K. (1997). Forensic evidence. Moscow. 216 p. (in Russian).
5. Фокина М. А. Теория и практика доказывания в состязательном гражданском судопроизводстве. Москва, 1999. 234 с.
5. Fokina, M. A. (1999). Theory and practice of proof in adversarial civil proceedings. Moscow. 234 p. (in Russian).
6. Ахтирська Н. М. Особливості методології судового пізнання у справах, пов'язаних із корупцією. *Віче*. 2012. № 6. С. 2-4.
6. Akhtyrskaya, N. M. (2012). Features of the methodology of judicial knowledge in cases involving corruption. *Viche*. No. 6. P. 2-4 (in Ukrainian).
7. Біленчук П. Д. Науково-методичне забезпечення кримінального провадження: теорія і практика. *Актуальні питання організації та розвитку наукової, науково-технічної й науково-педагогічної діяльності в Україні*: зб. тез за матеріалами Всеукр. наук.-практ. інтер.-конф. (м. Київ, 30.08.2016) / ДНДІ МВС України. Київ, 2016. С. 37-42.
7. Bilenchuk, P. D. (2016). Scientific and methodological support of criminal proceedings: theory and practice. *Current issues of organization and development of scientific, scientific-technical, and scientific-pedagogical activities in Ukraine*: proceedings of All-Ukrainian scientific and practical international conference (Kyiv, August 30). Kyiv. P. 37-42. (in Ukrainian).
8. Біленчук П. Д., Курко М. Н. Доктринальні засади наукового забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні: системний аналіз ноозасобів, мережевоцентричних методів, грид-технологій. *Європейські перспективи*. 2014. № 9. С. 78-81.
8. Bilenchuk, P. D. (2014). Doctrinal principles of scientific support of the judiciary in Ukraine: a systematic analysis of new means, network-centric methods, grid technologies. *European Perspectives*. No. 9. P. 78-81. (in Ukrainian).

9. Біленчук П. Д. Засоби пізнання у сфері кримінального судочинства: наукові засади систематизації та особливості використання: моногр. Київ, 2012. Кн. 1: Загальнотеоретична характеристика засобів пізнання у сфері кримінального судочинства: проблеми методології, системології, праксеології. 375 с.
9. Bilenchuk, P. D. (2012). Means of knowledge in the field of criminal justice: scientific principles of systematization and features of use. Book 1. General theoretical characteristics of the means of knowledge in the field of criminal justice: problems of methodology, systematics, praxeology: Monograph. Kyiv. 375 p. (in Ukrainian).
10. Біленчук П. Д., Курко М. Н., Філоненко Г. Г. Наукове забезпечення розслідування ухилення від сплати податків: досвід ФРН та США. *Наше право*. 2013. № 13. С. 189-195.
10. Bilenchuk, P. D., Kurko, M. N., Filonenko, H. H. (2013). Scientific support of the investigation of tax evasion: the experience of Germany and the United States. *Our Law* No. 13. P. 189-195. (in Ukrainian).
11. Корневский Ю. В. Вопрос об истине – вопрос практический. *Доказывание в уголовном процессе: Традиции и современность* / под. ред. В. А. Власихина. Москва, 2000. 270 с.
11. Kornevskii, Yu. V. (2000). The question of truth is a practical question. *Proofing in the criminal process: Tradition and modernity*. Moscow. 270 p. (in Russian).
12. Концептуальна основа фінансової звітності, видана Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку у вересні 2010 року та переглянута в березні 2018 року.
URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf.
12. Conceptual framework for financial reporting issued by the International Accounting Standards Board in September 2010 and revised in March 2018. Retrieved from: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf. (in Ukrainian).
13. Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика (системно-структурний аналіз): монограф. / Харків: юрид. ун-т. Харків, 2007. 432 с.
13. Shepitko, V. Yu. (2007). Forensic tactics (system and structural analysis): monograph. Kharkiv. 432 p. (in Ukrainian).

CRIMINALISTIC BASIS OF METHODOLOGY FOR ESTABLISHING THE FINANCIAL RESULT OF A TRANSACTION

**P. Bilenchuk
V. Koloniuk
O. Kravchuk**

The article is devoted to the basics of scientific and methodological support of knowledge (research) of the financial result of a transaction, including a credit transaction (liabilities), in the process of implementing constitutional, civil, economic, administrative, and criminal justice, law enforcement, and human rights activities.

It examines the pressing issues of the legislative definition of the term "income", the receipt of income as a result of the implementation of a credit transaction (liabilities), and also proposes a set of urgent measures aimed at stopping and preventing manifestations of tax discrimination against citizens of Ukraine.

The theoretical and conceptual apparatus and the means of scientific and methodological support for the knowledge of the financial result of the transaction are stated on the example of the implementation of a credit operation (debt compliance) and substantiated their use in the professional legal activities of the law enforcement agencies.

Key words: knowledge in justice, law enforcement, and human rights activities; the financial result of the transaction; effective means and methods of knowing the financial result of a transaction, including a credit transaction (liabilities).

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2022.67.19>
УДК 343.98.06

Олена Анатоліївна Самоїленко
доктор юридичних наук, доцент,
головний науковий співробітник відділу дослідження проблем
протидії кіберзлочинам та загрозам інформаційної безпеці

*Міжвідомчий науково-дослідний центр з проблем боротьби
з організованою злочинністю при РНБО України*

Юрій Герасимович Чердинцев
кандидат юридичних наук,
директор інституту

*Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України*

ПИТАННЯ ВИЗНАННЯ ДЖЕРЕЛОМ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЕЛЕКТРОННИХ (ЦИФРОВИХ) ДОКУМЕНТІВ

У статті на підставі аналізу природи електронних (цифрових) документів визначені теоретичні та практичні аспекти визнання останніх джерелом доказів у кримінальному провадженні. Відзначено, що носії електронних документів можуть бути за процесуальним значенням документами або документами-речовими доказами. Констатується, що питання єдності змісту електронного документа та його форми (носія) є важливими в контексті допустимості електронного документа як доказу. Первинний матеріальний носій та фактичні дані, що становлять інтерес для процесу доказування, повинні утворювати нерозривну єдність за умови, якщо такий носій за процесуальною природою є документом-речовим доказом. І така єдність змісту та форми не є обов'язковою за умови, якщо носій комп'ютерних даних за процесуальною природою є документом. Сформульовані окремі рекомендації, спрямовані на забезпечення допустимості електронного (цифрового) документа як доказу.

Ключові слова: докази, допустимість, електронний (цифровий) документ, електронний носій, комп'ютерні дані, фактичні дані.

Постановка проблеми. Процеси глобальної цифровізації всіх сфер життя суспільства закономірно актуалізували проблеми використання електронних (цифрових) документів як джерел доказової інформації в судочинстві різних форм. У Цивільному процесуальному кодексі України, Господарському процесуальному кодексі України та Кодексі адміністративного